



## Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/7126-3

Saksbehandler: Oddvar Konst

### Planlagt behandling

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
		Formannskapet

## Høring - evaluering av statsforvalterens geografiske inndeling

### Administrasjonens innstilling

Formannskapet støtter innhold og anbefalinger i DFØ-rapport 2022:5 «Færre og bedre».

Formannskapet vil på det sterkeste advare mot en deling av dagens embete, etter ny fylkesinndeling. Rettsikkerhet for innbyggere, kompetanse, kapasitet og oppfølging fra Statsforvalter overfor kommunene, må veie tyngre enn geografisk inndeling av fylkeskommunen.

### Saksutredning

Vedlegg

- 1 dfo-2022.-farre-og-bedre-en-evaluering-av-statsforvalterstrukturen-002

### Bakgrunn for saken

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) har evaluert strukturen for statsforvalterne, og leverte sin rapport «*Færre og bedre – en evaluering av statsforvalterstrukturen*» til Kommunal- og distriktsdepartementet 30. september 2022. Kommunal- og distriktsdepartementet har sendt denne rapporten på høring.

Statsforvalteren er Kongens og Regjeringens representant i fylket, og skal som sektormyndighet medvirke til at Stortingets og Regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Dette gjøres gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, fylkeskommunene, innbyggerne og berørte virksomheter. Statsforvalteren skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten i fylket. Det innebærer å ta samordningsinitiativ i fylket overfor andre statlige virksomheter og andre aktører der det er aktuelt, for å sikre at nasjonale mål nås på tvers av nivå og sektorer, og for å sikre samordning av statens styring av kommunene.

Statsforvalteren er klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og vedtak gjort i spesialisthelsetjenesten, og tilsynsmyndighet etter særlovgivningen. I tillegg har statsforvalteren førstelinjensvaret på flere områder.

Statsforvalteren skal sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i sin forvaltning av lover og forskrifter. Statsforvalteren skal holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket, og formidle relevant informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ.

Bakgrunnen for at det ble gjennomført en evaluering, var at ny struktur for statsforvalterne ble iverksatt 1. januar 2019. Da ble 16 embeter omgjort til 10, og Statsforvalterens fellestjenester (STAF) ble etablert som en egen virksomhet. Vedtak om oppdeling av fylkene Oslo og Viken, Troms og Finnmark, og Vestfold og Telemark har reist spørsmålet om statsforvalterembetene i disse fylkene også bør deles.

Høringsspørsmål - anbefalingene i evalueringen;

Departementet ber om vurderinger av anbefalingene fra DFØ som er å finne i rapportens kapittel 1.

Anbefalingene følger under og departementet har lagt til hjelpespørsmål knyttet til anbefalingene 6, 7 og 8 som de ønsker at høringsinstansene drøfter særskilt i lys av rapporten. Anbefalingene er som følger;

1. Embetene må sørge for bedre intern samordning mellom fagområder ut mot kommunene.
2. Departementene må legge til rette for at ulempene som følger av funksjonsorganisering av statlige etater for statsforvalterens samordningsrolle blir kompensert.
3. Der lik rettsanvendelse er viktig, må embetene i samarbeid med styringsetatene jobbe videre med harmonisering av praksis mellom embeter.
4. Embetene må sørge for god og tilpasset dialog med kommunene.
5. Embetene og styringsetatene må jobbe mer målrettet for å få ned saksbehandlingstiden ved å iverksette varige tiltak.
6. Fylkeskommunenes grenser bør ikke definere statsforvalterembetets grenser, men fylkenes yttergrenser bør følges slik at hvert fylke kan forholde seg til ett embete.

Hjelpespørsmål: Hva er fordeler eller ulemper med at et embete dekker flere fylker?

7. Statsforvalterstrukturen bør ikke endres tilbake til slik den var.

Hjelpespørsmål: Hvilke hensyn bør tillegges størst vekt når man skal vurdere strukturen for statsforvalterembetene?

8. Dersom det skulle bli aktuelt å vurdere strukturen, må kostnader og nytte av ny inndeling vurderes grundig. Hvert embete bør vurderes for seg, der hensynet til rettsikkerhet og kvalitet på tjenestene må veie tungt.

Hjelpespørsmål: Hvordan bør inndelingen være for de tre statsforvalterembetene som er berørt av fylkesdeling?

Departementet ber om at høringsinnspill som gis er konsise og henviser til nummereringen oppgitt i dette høringsbrevet.

Fristen for å sende inn høringsuttalelser er 15. februar 2023.

### Økonomiske konsekvenser

Dette er et hørings svar og har ingen direkte kostnader for kommunen.

### Vurdering

Ny inndeling av Statsforvalterstrukturen har bare eksistert i 3 år, og rapporten understreker at det ideelt sett burde gått litt mer tid før en evaluering ble gjennomført.

Samtidig er resultatene av undersøkelser og tilbakemeldinger knyttet til evalueringen tilnærmet entydige på at endringen som er gjennomført har vært positiv.

Et av hovedfunnene i undersøkelsen er knyttet til konsekvensene av en eventuell deling av Troms og Finnmark. Det er en tydelig tilbakemelding fra informantene at sammenslåingen har medført en styrking av fagmiljøene og dermed bedre oppgaveløsning og økt rettsikkerhet for kommunene og befolkningen i både i Troms og i Finnmark. Ved en oppdeling av embetet er det en bekymring for at gevinster vil gå tapt, og at dette særlig vil gå ut over finnmarkskommunene.

Tilbakemeldingen fra Alta kommunes virksomheter er at kvalitet og oppfølging generelt sett har blitt bedre etter at Statsforvalteren i Troms og Finnmark ble slått sammen. Dette betyr at kommunens vedtak og forvaltning i større grad etterprøves og kontrolleres, noe som igjen betyr at kvaliteten på kommunens forvaltning forbedres og dermed styrker rettsikkerheten for bl.a. innbyggere og næringsliv. Det er også et større fokus på overordnede prosjekter i regi av Statsforvalter, som er med på å løfte frem utvikling av tjenestetilbudet i egen kommune i samarbeid med andre kommuner.

Administrasjonen vurderer derfor rapportens 8 anbefalinger som både viktige og riktige og for nr. 6- 8 kan det knyttes følgende tilleggs kommentarer;

Ad. Spm 6.

Fylkeskommunenes grenser bør ikke definere statsforvalterembetets grenser. Rapporten understreker at Statsforvalteren har liten/minst kontakt med fylkeskommunen, sammenlignet med kommunene og styringsorganer.

En fordel med et større embete i nord er knyttet til faglighet og profesjonalitet. Statsforvalter skal ha kjennskap til «sine» kommuner, men i nord er det et heller tynt befolkningsgrunnlag. Antallet kommuner tilhørende embetet må derfor også vurderes opp mot samlet innbyggertall.

Statsforvalter har en sentral rolle som rettsikkerhetsinstans og som iverksetter av nasjonal politikk. Det vil si at Statsforvalter vil kunne treffe beslutninger som kommunene ikke er enige i, og det er derfor også viktig at Statsforvalter opptrer med en viss avstand til kommunene med tanke på nasjonal politikk. Endringene i strukturen har medført sterkere fagmiljøer og bedre kvalitet på oppgaveløsning.

Ad spm 7.

Statsforvalterstrukturen bør ikke endres tilbake til slik den var. Det bør i den sammenheng legges stor vekt på tilbakemeldingene i undersøkelsen. For Troms og Finnmark sin del er det her kommunene er mest fornøyd med ny struktur, sammen med Nordland og Innlandet. Rapporten viser også at kommunene i Finnmark er de som vil «lide» mest ved en eventuell oppsplitting.

Ad. Spm 8.

Dersom det skulle bli aktuelt å vurdere strukturen, må kostnader og nytte av ny inndeling vurderes grundig. Hvert embete bør vurderes for seg, der hensynet til rettsikkerhet og kvalitet på tjenestene må veie tungt.

For Troms og Finnmark sin del, viser undersøkelsen og rapporten at eksisterende struktur fungerer godt, og tilbakemeldingen fra kommuner, styringsorganer og embetet selv er at denne strukturen må videreføres. Risikoen ved oppsplitting er stor, og vil i størst grad ramme kommuner

i Finnmark. Trekk ved samfunnsutviklingen i Finnmark viser at det er lite sannsynlig at dagens kommunestruktur er robust nok med tanke på fremtidens krav til kommunene. Å dele opp et velfungerende statsforvalterembete, vil ytterligere forverre denne situasjonen og gjøre kommunene – og dermed innbyggere – mer sårbar.

Rådmannens vurdering er at rapportens innhold og anbefalinger er tydelig på at dagens struktur må videreføres. Tilbakemelding fra Alta kommunes egen organisasjon er generelt sett positiv med tanke på kompetanse, kapasitet og oppfølging fra Statsforvalter etter ny struktur kom på plass. Dette er i tråd med tilbakemeldinger fra kommuner generelt, styringsorganer og embetene selv i undersøkelsen som ligger til grunn for rapporten.

En deling av statsforvalterembetet i Troms og Finnmark vil være negativt for Alta og ikke minst andre kommuner i Finnmark.

Alta 15.01.23

Bjørn- Atle Hansen  
Rådmann

Oddvar Konst  
Kommunalleder Samfunnsutvikling

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor uten underskrift*